

φέρει. Ἡ Βασίλω, κόρη τοῦ ἀρματωλοῦ γέρο Χα-
ρεντᾶ, παντρεύεται ἕναν καλαμαρᾶ, τὸ Λασουζή.
Ἦστερα ποῦ ἀνακαλύφτει πὼς αὐτὸς προδίνει τὴν
πατρίδα, τὸν ἀφίνει καὶ μὲ τὴν εὐκὴ τοῦ πατέρα
της φεύγει μὲ τὸν ἀντρωμένο ἀρματωλὸ Νίσσο.
Ποῦ τὸ δραματικὸ ἐνδιαφέρο; Ποῦ ἡ θέρη καὶ ἡ
συγκίνηση;

Ὁ κ. Χόρν φάνηκε στὸ δραματικὸ μας στε-
ρέωμα σαρκώνοντας καινούριες ιδέες καὶ δίνοντας
μύριες ἐλπίδες. Σεγλύστρησε ἔμω εὐκολα στὸν ἀν-
θοστρωμένο δρόμο τῆς ρουτίνας, καὶ τώρα τοῦ δό-
θηκε ἡ μοῖρα νὰ ξακολουθᾷ τὴν παράδοση ποῦ μᾶς
ἄφισαν οἱ μακαρίτες Ἀνωτινάδης, Ζάννος, Ἀμπε-
λας, Καλοσύτης, Νικολάρας καὶ Πολύβιος Δημη-
τρακόπουλος.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ. — Ἀπὸ τὸ Δέλτα τοῦ Νεί-
λου ἔφτασε, σὺ μισραϊτικῶς, θετικῶς, σὴν «Ἑλλη-
νική Ἐπιθεώρηση» (Ἰούνιος) τῆς Δεσποινίδας Εὐ-
γενίας Ζωγράφου, ἡ ἀπαντηχοῦσα τοῦ κ. Μιχ. Σ.
Κέπετζι, ἀδικρεποῦς μέλους τοῦ Διεθνoῦς Ἐφε-
τείου» γιὰ τὸ «γλωσσικὸν ἐγκλημα».

Δὲν μπορεῖ ὁ κατῆ-ἐφέντης νὰ κόψῃ κεφάλια,
καὶ γι' αὐτὸ δηλώνει πὼς κόβει τὴ συντρομὴ του
ἀπὸ κάποιον, λέει, περιοδικὸ ποῦ γράφεται: σὶ ἀναρ-
χικὴ γλώσσα. Καὶ λέει: — «Ἄν ἡ τάσις πρὸς ἐθني-
κὴν ἀποσύνθεσιν ὑφίσταται [τί;] ἤδη παρὰ τισιν
(ἔχουσα διαφόρους λόγους), οὐδεμίαν ὑπάρχει ἀνάγκη
νὰ ἐπιταχυθῇ διὰ τῆς κατατροφῆς τῆς Ἑνιαίας
Ἐθνικῆς γλώσσης, τῆς καταληπτῆς ὑπὸ πάντων
τῶν Ἑλλήνων — ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων. Προδῆλον
δ' ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἐπιτραπῇ ὅπως τὸ μέλλον
τοῦ ἔθνους ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὰς φαντασιοπληξίαις ὀλι-
γων ἀρχαίων ἢ ἐρασιτεχνῶν». — Δηλαδή, ὁ κ.
Κέπετζις εἶναι ἐρασιτέχνης δι.καστῆς καὶ εἰδικώτα-
τος γλωσσολόγος. Καὶ δὲν εἶναι διόλου ἀγράμματος,
ἀφοῦ γράφει γράμματα μὲ πολυτιμότερον καὶ
ἀξιότιμον καὶ ἐπιτάχυνσιν, καὶ ὑφίσταται
[τὰ ἐγκώμια τῆς Ἑλλ. Ἐπιθεώρησης]. Στὸ φετφά
τοῦ κύρ-κατῆ ἀπάντησε μ' ἕνα παληκαρῆσιο γράμμα
του στὸν «Τεχν.δρόμο» τῆς Ἀλεξάντρας ὁ κ. Γ.
Πηλαδάκης τῆς «Νέας Ζωῆς».

ΣΤΟ ΒΟΛΟ. — Ἀπὸ ἕνα ἄρθρο τῆς «Θεσσα-
λίας» (16 Ἰουνίου) μὲ τίτλο «Τὸ Ἀνώτερον Παρ-
θεναγωγεῖον» καὶ ὑπογραφή Ἀλδεβαράν:

«Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ σχολαστικοὶ καὶ κοντό-
φθαλμοὶ σὲν λύκοι οὐρλιάζουσι καὶ σὲν τίγρεις ἐφορ-

μοῦν κατὰ πάσης ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως.
Οἱ νεκροὶ ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναστηθοῦν.
Καὶ ἡ μυροβόλος τῆς ζωῆς αὔρα ποῦ μᾶς περιζώνει
δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ νικήσῃ. Καὶ ἀποδείξεις
αἱ προχθεσιναι ἐξετάσεις τοῦ Ἀνωτέρου Παρθενα-
γωγείου...»

Καὶ περιγράφοντας τὴ μέθοδο τῆς διδασκαλίας,
ποῦ εἶδειξε ἐργασία θετικὴ καὶ σοβαρὴ «καὶ ὄχι
ὅπως εἰς τὴν ψευτοκλασσικὴν ἐκπαίδευσιν μᾶς συμ-
βαίνει ἐπιπόλαια πασαλεῖμματα», προσθέτει τὸ
ἄρθρο:

«Ἐν τέλει ἡ ἐντύπωση ἀπὸ τὴν ὠραίαν αὐτὴν
ἐορτὴν τῶν ἐξετάσεων ἦτο τόσοσ μάγος, τόσοσ γοη-
τευτικὴ, ὅστε ὁ ἀκρατῆς ἀποχωρῶν αὐτῆς δὲν
ἤμποροῦσε παρὰ νὰ ἀνακράζῃ:

«— Σπάτε τις πόρτες τις βαρεῖες τῆς μούχλας
καὶ τῆς σπύρας ποῦ δεσμεύουσι τῶν παιδιῶν μᾶς
τὰ μυαλά. Ρίξτε στὴ θάλασσα τοὺς Μιστριώτηδες
καὶ τοὺς λοιποὺς μεγάλους δασκάλους (γράφε μπό-
γιες) τοῦ ἔθνους. Δόστε τὴν ἐλευθερίαν στὸ πνεῦμα
τῶν παιδιῶν καὶ λύοντες τὸν ἀπείσιον γλωσσολόγον
ποῦ τὰ δεσμεύει, ἀφήστε τα στὴ μητρικὴ τους
γλώσσα νὰ μᾶς ποῦν τί αἰσθάνονται καὶ τί ποθοῦν
καὶ δόστε τους τῆς ζωῆς τὰ δῶρα, τὰ ὅποια ὁ
σχολαστικισμὸς καὶ ἡ ψόφια τῶν περασμένων γλώσσα
τοὺς κλέβουν.»

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ. — «Κυνικὰ καύματα» καὶ
λυσσάζανε τὰ μαντρόσκυλλα τῆς Καθαρεύουσας.
Ἄφορμῆ τὸ Πρότυπο Σκολεῖο καὶ τὸ ἄρθρο ποῦ ἔ-
γραψε γι' αὐτὸ ὁ κ. Κ. Τοπάλης. Βγῆκε αὐψὲ μὲν,
ἀλλὰ ἰοῦν ἐτχηκῶς μ' ἕνα του γράμμα στὴν «Ἀ-
θῆνικη» (14 Ἰουνίου), ὁ μιά φορά λόγιος καὶ βουλευ-
τῆς κ. Μιλτ. Καβχλιεράτος νὰ τὸν εἰρωνευτῇ. Ὁ
κ. Περ. Ι. Καραπάνος, ἀπ' τοὺς ἰδρυτῆς τοῦ Σκο-
λεῖο, δικαιολόγησε τὴ συμμετοχὴ του (ἴδια ἐφημε-
ρίδα, 17 Ἰουνίου). Ξεσπάθωσε τότεσ ὁ κ. Ἀνδρέας
Ν. Σκιας γιὰ νὰ μᾶς πῆ τὰ συνηθισμένα του, πὼς
αὐτὸ ἐπίσημος γραφομένη γλώσσα οὐδέποτε ταῖτι-
ζεται μὲ τὴν ἡμιλουμένην» (ἴδια ἐφημ. 19 Ἰουνίου).
Μὲ δεύτερο ἀπέραντο ἄρθρο του ὁ κ. Γ. Χατζηδά-
κης (ἴδια ἐφημ. 20 Ἰουν.) μᾶς ξανάπε τίς γυνῶμες
του γιὰ τὴν ἀπλοποίησιν τῆς «γραφομένης». Σεμύ-
τισσε ὁ κ. Φιλίας Φόγγ στους «Καιροῦς» (21 Ἰου-
νίου) νὰ δώκῃ δίκιο στὸν κ. καθηγητῆ «ποῦ βάζει
εἰς τὴν θέσιν τῆς τῆν ἀρχαίαν καὶ εἰς τὴν θέσιν τῆς
τῆν μαλλιαρῆν» καὶ νὰ μᾶς μάθῃ πὼς «Ἐθνικὴ
γλώσσα εἶναι ἐκείνη ποῦ μεταχειρίζομεθα καθ' ἡ-
μέραν εἰς αὐτὴν τὴν τόσοσ περιφρονημένην δημοσιο-
γραφικὴν ἐργασίαν». Μὲ δεύτερο ἄρθρο του («Ἀθῆ-
ναι», 22 Ἰουνίου) ἀπάντησε ὁ κ. Κ. Τοπάλης

στούς κκ. Σκιας και Χατζηδάκη. Στο άναυεταξύ καυχᾶς γενότανε άνάμεσα «Ἐστία» και «Ἀθηναί» ποιός πρέπει νά πάρη δίπλωμα γιά τήν άνακάλυψη τοῦ θρου «μαλλιχρός». Ἡ «Ἀκρόπολη» ὡς τόσο σύντομα και καθαρᾶ μάς εἶπε πῶς τὰ πολλὰ λόγια εἶναι περιττά, πῶς τὸ ζήτημα εἶναι τόσο μεγάλο γιά τὸ ἔθνος, ὥστε νά ὀργανωθῆ κόμμα γλωσσικό στή Βουλῆ και νά πιᾶση ἀτόν ταῦρον ἀπό τὰ κέραια», δηλ. τήν καθαρῆουσα (23 Ἰουνίου). Πήδηξε στό ἄλωνα και τὸ «Σερπ» (24 Ἰουνίου) και πρόσταξε τόν ὑπουργό τῶν Ἐξωτερικῶν, ἄν καταλάβουμε καλά, νά πᾶψη τόν κ. Πετροκόκκινο γιαιτί άνακατεύτησε μέ τὸ Πρότυπο Σκολεϊό. Και νά τὸ βαρῦ πυροβολικό, ὁ κ. Μιστριώτης μ' ἕνα του γράμμα στό «Ἐυπρός» (24 Ἰουνίου), βουτᾶει πῶς εἴθανεν ἡ δουλικῆ γλῶσσα και ζῆ μόνον ἔν τισιν ἀρχαίοις καπηλείοις. Και οὔτοι δυος (οἱ καπηλείοι, φυσικά) δὲν λέγουσιν ὁ μπακάλης, ἀλλ' ὁ παντοπώλης, οὐδὲ ὁ μανάβης, ἀλλ' ὁ δωροπώλης, οὐδὲ ὁ πατέρας, ἀλλ' ὁ πατήρ». Και τὰ βάζει μέ τὸ Χατζηδάκη πού ἀνιστῆει τοὺς χυδαιστάς». Σηκώθηκε κι ὁ κ Π. Π. Οἰκονόμος («Ἀθηναί», 24 Ἰουνίου) και φώνηξε πῶς περιττό εἶναι τὸ Πρότυπο, γιαιτί τὸ ζήτημα τὸ λύσανε τὰ... Διδασκαλεῖα. Τότε μίλησε κι ὁ Ἰδας μας («Ἀκρόπολη», 24 Ἰουνίου) και ἀπαντώντας στόν κ. Χατζηδάκη τοῦ ἀπόδειξε πῶς αὐτὰ πού ἔγραψε γιά νά χτυπήσῃ τὴ δημοτικῆ, τὴν ὠφέλησαν ἴσα-ἴσα. Τὴν ἴδια μέρα ἀπάντησε στόν κ. καθιγητῆ και ὁ κ. Ν. Καζαντζάκης (Πέτρος Ψιλορείτης) μέ δυὸ ἄρθρα του πού τὰ φιλοξένησε ἡ «Ἐστία» (24 και 26 Ἰουνίου). Ὁ κ. Σκιας δυος ξανάπιασε τᾶματα κι ἄλῶνισε ἄγους δυὸ μέρες τίς «Ἀθηναί» (26 και 28 Ἰουνίου), κομματιάζοντας τὴν ἐγκύκλιο τοῦ Ἀπρότυπου Σκολεϊοῦ και τελειώνοντας μέ τὰ «Κκοσθιμπους, ἀνέμιμπους» γιά νά γελᾶσουμε και λίγο. Τοῦ εἶπε δυὸ λόγια ὁ Ἰδας στήν «Ἐστία» (26 Ἰουνίου), μόνο και μόνο γιά νά πιστοποιηθῆ πῶς τώρα πιά κι ὁ Σκιας παραδέχεται γιά γλῶσσα τὴ δημοτικῆ, και ξαναβῆκε πάλι ὁ Σκιας («Ἐστία», 29 Ἰουνίου) νά ὑποστηρίξῃ πῶς ἔσοι γράφουσε δημοτικᾶ ἐκχυδαίζουσε τὴν καθαρῆουσα, δίχως δυος νά πῆ και πού μιλιέται αὐτῆ ἡ καθαρῆουσα, καθῶς δὲ μάς εἶδειξε οὔτε ἡ «Ἐστία» ποιός εἶναι τάχα ὁ δρόμος, ὅπου, λέει, «προχωρεῖ ἡ γλῶσσα, μὴ ἐνοχλουμένη ποσῶς ἀπό τοὺς ἀγῶνας τῶν πυγμαίων τοὺς περι αὐτὴν διεξαγομένους!» Εἶπε τὴ γνώμη του, «διὰ Νορβηγίας», δημοσιογραφικώτατα και ὁ κ. Ἄριστος Καμπάνης («Ἀκρόπολη», 28 Ἰουνίου): «Δυνάμεθα νάπλοποιοῦμεν τὴν καθαρῆουσαν βαθμηδόν. Σήμερον ἀπορρίπτοντες τοὺς πολλοὺς ἀνα-

διπλασιασμούς, αὔριον τὰς πολλὰς δημοτικᾶς μεθαύριον ἄλλους νεκροὺς τύπους. Και αὐτὸ κάμνομεν πρὸ πολλοῦ οἱ γράφοντες, οἱ δημοσιογράφοι.» (Τί λόγος! νά δοῦμε τί λέει ὁ κ. Πώπ!) Ἄκουσε δυος ὁ κ. Χατζηδάκης τὸν ἐξάφαλο ἀπό τὸν κ. Κωσταντῖνο Α. Βερναρδάκη («Ἀθηναί», 28 Ἰουνίου) γιά τὰ γλωσσικὰ του τερτίπια, πού και τὸ πρωτοπαλήκαρο τοῦ Κόντου κάνει και τίς ἰδέες τοῦ Δ. Βερναρδάκη πάντα κατηγορώντας τίς παρουσιάζει γιά δικῆς του ὅποτε τοῦ ἀσέει και τοῦ σφερέει. Ἐκνάγραψε ὁ κ. Ν. Καζαντζάκης στήν «Ἀκρόπολη» (29 Ἰουνίου) γιά τὸ Ν τῆς καθαρῆουσας και γιά τὰ φαιδρογλωσσικὰ τῆς «Ἐστίας», και ὁ φλογερὸς καυχᾶς δὲν ἔσταμάτησε.

Τί θὰ γενόμαστε μ' αὐτῆ τῆ ζέστη ἀλήθεια, ἄν εἴλεπε κ' ἐκείνη ἡ παγωνιέρα τοῦ κ. Πολύβιου Δημητρακόπουλου (Pol Arcas. «Γελοτοποιός» κτλ.) πού δρόσιζε κάθε τόσο μέ πεζᾶ και ἔμμετρα γλωσσικὰ πηγωτὰ τίς στήλες τοῦ «Σκολεπ» και τῆς «Ἀθηναί»! Ἄργισε τότε και ὁ κ. Κλέων Κουτσβάκης ἕνα χρονογράσημα στόν «Πύρρον» (30 Ἰουνίου) γιά τὸ Πρότυπο Σκολεϊό, τᾶφηκε δυος μέ συνέχεια, γιά νά μάς πῆ πρῶτα πῶς «δὲν εἶναι κατ' ἀρχὴν μαλλιχρός» κ' ἔπειτα τί πληροφορίες ἔδωκε στό φίλο του κ. Μιστριώτη γιά τόν κ. Α. Πάλλη και γιά τόν κ. Ι. Ψυχᾶρη, «ὅτι εἶναι ἀγνότεροι πολὺ αὐτοὶ εἰς τὸν πατριωτισμὸν και μέ σθένος μεγαλύτερον, κτλ.», ἀλλὰ «φαίνεται τὸ ἐξέχασε πολὺ γλήγορα ὁ κ. Μιστριώτης. ἀλλὰ δὲν πταίει αὐτός, ἀλλ' ἡ Βίσηγγελία. αἱ ἀρχαὶ τοῦ κράτους, οἱ ὅποιοι δὲν ἐζήτησαν ποτὲ ἀπό τὸν κ. Μιστριώτην νάποδείξῃ ὅ,τι γράφει, διὰ νά τὸν τιμήσουν διὰ μιᾶς ἀγωγῆς ἐπὶ συκοφαντία και δραγθῆ τῆς εὐκαιρίας και ἰδῆ ποτε τὰς φυλακὰς τοῦ Σωκοᾶτου.» Και ξανάγραψε ὁ κ. Σκιας στήν «Ἐστία» (1 Ἰουλίου) γιά νά δείξῃ σὲ τί ἐλεεινὴ κατάσταση βρίσκονται τὰ σημερινὰ σχολεῖα, και νά βγάλῃ τὸ συμπέρασμα πῶς ἀῆ βελτιώσις τῆς μεθόδου δὲν δύναται νά βελτιώσῃ τὴν κατᾶστασιν τῶν σχολείων, εἰάν δὲν γίνῃ διάφορος τῆς μέχρι τοῦδε ἡ δικίησις τῶν σχολείων και .. ἡ προπαίδεσις τῶν διδασκόντων». Αὐτὸ λέει κ' ἐμεῖς: πῶς οἱ δασκάλοι κ' ἡ μεθόδὸ τους φταίξανε και φταίνε.

Ὡς τόσο ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος δὲν ἄργησε νά ξαναγλωσσολογήσῃ. Γράφοντας γιά τὸ «Φιλολογικὸν και Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ζακύνθου» πού τυπῶνει ὁ κ. Λεωνίδας Χ. Ζώης, βρῆκε τὴν εὐκαιρία νά διαλαλήσῃ στὸς ἀναγνώστες τῶν «Ἀθηναίων» (2 Ἰουλίου): «Γράφων ἀποκλειστικῶς σχεδὸν Ζακυνθινᾶς ἠθογραφίας, μεταχειρίζομαι, εἰς τοὺς διαλόγους πρὸ πάντων, μιᾶν διάλεκτον, τὴν ὅποιαν δὲν εἶναι πάν-

μησιν τῶν Δημοτικιστῶν», ἢ, ὅπως λέει ἡ Ζακυθινή 'Επιθεώρησις», ἀνὰ ὑπερασπίσῃ τὴν καθαρῆν κατὰ τῶν μαλλιαρῶν».

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΠΑΛΕ ΤΑ «ΤΡΑΜΙΑ»

*Αγαπητέ μου «Νουμά»,

Είδα τὸ χρονογράφημα τοῦ κ. Ξενοπούλου ποῦ ἔλεγε πὼς ἄκουσε ἀπὸ τὸ στόμα ἑνὸς παιδιοῦ τὸν τύπο τράματα, εἶδα καὶ τὸ γράμμα τοῦ «Νουμά» τὸ γραμμένο ἀπάνω στὴ γνωστὴ γλωσσικὴ παρένθεση τοῦ Ξενοπούλου, εἶδα χτές καὶ τὴν ἀπάντησιν τοῦ τελευταίου στὸ ἔθροιο τοῦ «Νουμά». Χωρὶς νὰ ἔχω τὴν ἀξίωσιν πὼς θὰ βαρύνῃ κάπως στὸ ζήτημα αὐτὸ τὸ ταπεινὸ μου γράμμα, καὶ πρὸ πάντων χωρὶς νὰ ἔχω σκοπὸ νὰ ὑποστηρίξω τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο ἰδίωμα, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀλήθειαν ποῦ πρέπει νὰ μαθευτῇ στὴ μερικὴ αὐτῆ γλωσσικὴ περίπτωσιν, ὡς προκινῶ νὰ προσέξετε στὶς πληροφορίες ποῦ ἔρχομαι νὰ σὰς δώσω.

Λοιπὸν: τὸ πὼς σχηματίζει ὁ λαὸς ἕναν τύπον μίαν ἀπὸ ἐκεῖνες τὶς λέξεις ποῦ δὲν ἔχουν ἀποχτήσει ἀκόμα αὐτὸν τὸν τύπον, — ὅπως τὸν πληθυντικὸν τοῦ ξενικοῦ τράμ — μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ βρῇ φυσικὰ ἐν προσέξῃ στὶς πρῶτες ἀπόπειρες τοῦ λαοῦ, δηλαδὴ στὴν ἱστορίαν καθὲς μίαν τέτοιας λέξης.

Μιά τέτοια ἀπόπειρα μερικὴ — τράματα — λέει πὼς ἄκουσε ὁ κ. Ξενοπούλος ἀπὸ τὸ στόμα ἑνὸς παιδιοῦ. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ τὸν πιστέψουμε, ἢ νὰ ὑποθέσουμε πὼς εἶταν ἄκαιρο στολίδι στὸ χρονογράφημα τοῦ, ποῦ ἀναγκάστηκε ὕστερον νὰ τὸ ὑποστηρίξῃ γιὰ γλωσσικὴ θεωρίαν. Δὲν εἶναι ὅμως ἀσκημο νὰ συλλογιστῇ κανεὶς πὼς: ὅταν ὁ λόγος εἶναι γιὰ μιὰ λέξιν ποῦ λέγεται ἢ μᾶλλον περισσύτερον λέγεται στὸ μέρος ποῦ ὑπάρχει τὸ πρᾶγμα ποῦ τὴν ἐννοία τοῦ φανερώνει ἢ λέξιν — ὅπως ἡ λέξιν τράμ — δὲν εἶναι σ' ὅλες τὶς ἐπαρχίας τράμ — δὲν μπορεῖ κανεὶς εὐκόλως νὰ παρατηρήσῃ τὶς ἀπόπειρες τοῦ λαοῦ, τὶς ἀθρόοι ἀπόπειρες, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποῦ μένουσιν στὸ μέρος ἐκεῖνο ὅπου καὶ τὸ πρᾶγμα. Γιατί ἐκεῖ πρῶτα πρῶτα μπορεῖ νὰ καθιερώθῃ πλέον ἕνας τύπος (στὴν Ἀθήναν καθιερώθηκε στοὺς γραμματισμένους καὶ ὑποθετῶ πὼς θὰ καθιερωθῇ καὶ στὸ λαὸ ὁ τύπος τὰ τράμ), ἔπειτα ἕνας τύπος ποῦ θάκουσθῇ, ὅχι ἀκόμα καθιερωμένος, μπορεῖ νὰ εἶναι μερικὴ ἀπόπειρα ποῦ δὲ θὰ γίνῃ ποτὲ γενικὸς τύπος, ἢ στὸ τέλος μπορεῖ νὰ ἀκούσθῃ ἀπὸ κάποιον γραμματισμένον, καὶ τότε δὲν

μποροῦμε νὰ ἰδοῦμε τὴν ἀπόπειραν τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ τὴν ἐπιβολὴν τῶν γραμματισμένων.

Εἶμαι λοιπὸν τῆς ἰδέας πὼς θὰ μπορούσαμε πολὺ ἀσφαλέστερα νὰ δοῦμε τὶς ἀπόπειρες τοῦ λαοῦ τὶς κατωμένες ὅχι ἀπὸ ἄλλη ἐξωτερικὴ ἐπίδρασιν, παρὰ ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς γλωσσικοὺς νόμους ποῦ κινεῖ τὰ φωνητικὰ ὄργανα τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ἐκάναιε τὶς παρατηρήσεις μας σὲ ἀνθρώπους ποῦ ἔρχονται στὴν Ἀθήναν, βλέπουσιν τράμ καὶ κάνουν μόνον τοὺς τὴν τύπον αὐτὸν ποῦ εἶναι ἀκόμα ὑπὸ γλωσσικὴν κατεργασία.

Ἐγὼ ἄκουσα πολλοὺς ἐπαρχιωτῆς, ὅταν μετὰ τὸ γύρισμα διηγούνταν ὅσα εἶδαν, νὰ φησάντων τὸν τύπον τράμια. Καὶ ἀκόμα — τοῦτο εἶναι πολὺ περισσότερο ἀξίον νὰ τὸ προσέξῃ κανένας — αὐτοὶ ποῦ τοὺς ἀκούουσιν ὅταν θέλουσιν νὰ ζητήσουσιν καμὴ λεπτομέρεια π. χ. γιὰ τὸ τράμ, καὶ τοὺς ἀνυπακούουσιν ὁ λόγος νὰ κάμουν πληθ. τὸν κάνουν προχειρῶς τράμια. Αὐτὸ μού φαίνεται, ἐν βεβαιωθῇ, ἔχει κάποιαν σημασίαν.

Καὶ φέτος ἀκόμα ἦρθε ἕνα ἔνιψιδάκι μου στὴν Ἀθήναν ὁ χρόνον. Ὅταν τοῦ εἶπα πὼς αὐτὸ τὸ λένε τράμ, αὐτὸς ὅταν ἀναγκάστηκε ἐφικασε μόνον τοῦ πληθ. τράμια, ἐν καὶ ἀπὸ ὅλους γύρω τοῦ ἔκουγε τὰ τράμ. Ἴσως καὶ νὰ μὴν ἔκουγε, — τὸ ἴδιον εἶναι.

Αὐτὰ ποῦ σὰς γράφω τὰ γράφω γιὰ τὴν ἀλήθειαν. Τώρα ἐν ὁ τύπος αὐτὸς τράμια θὰ καθιερωθῇ ἀπὸ τὸ λαὸ, αὐτὸ βέβαιον, ὅσο καὶ ἐν οἱ πληροφορίες μου εἶναι ἀληθινές, δὲν μποροῦν νὰ τὸ βεβαιώσουν.

*Απὸ τὴν Ἰτέα, 21]6]10.

Με ἀγάπην καὶ σέβαν

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
φοιτητῆς φιλολογίας

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

«...Ἐν τῷ γνησίῳ ἰδιώματι, δι' οὗ αἱ μητέρες ἡμῶν ἐλκύνουσιν ἡμᾶς νήπια καὶ μετέδιδον εἰς τὰς ἡλικίας ἡμῶν καρδίας καὶ τὰς ἀγνάς ψυχὰς τῶν πυρπολοῦντων τὰς ἰδίας αὐτῶν καρδίας καὶ ψυχὰς εὐσεβῶν καὶ φιλοπατριδῶν αἰσθημάτων.» — Ἐφημ. «Δράσις» τῆς Ἰέθου, 20 Ἰουνίου, σελ. 3 στήλῃ 3, δρῆστις ὁ κ. Μιχ. Πρεβελάκης γυμνασιάρχης.

«Τὸ θωρηκτόν... ἔχει μῆκος 150 μέτρων καὶ πλάτος 20 μέτρων, κατὰδυσιν δὲ [κάτι ἄλλο θέλει νὰ πῇ, γιὰ τὴν κατὰδυσιν θὰ πῇ βουτιά] 9 μέτρων.» — Ἐφημ. «Ἀθῆναι», 29 Ἰουνίου, σελ. 3 στήλῃ 1.

«...Πρόνοια διὰ τὴν ἀποφυγὴν προακλογικοῦ ἀγῶνος ἐκ τοῦ ὅποιου θα ἦτο δυνατόν νὰ νύψωσιν στοιχεῖα ταραχοποιά». Καὶ παρακάτω: «Μήπως θὰ ἦτο ἐπιλεκτότερον

τότε δυνατόν νά ἐπεξηγῶ διὰ σημειώσεων... Ἐμπορῶ νά εἶμαι τοῦ λοιποῦ ἥσυχος, διότι δὲν συνέθεσα διηγήματα εἰς μίαν γλῶσσαν... ἢ ὅποια δὲν ἔχει Λεξικόν.» Πού νά τοιμήτη νά πῆ στήν «Ἀθηναίω» πῶς γράφει καί δημοτικά; Γίνεται Σκιαδικώτερος καί ἀπό τὸ Σκιά, γιατί ἄλλιως θά τὸν ἔπαυε ὁ κ. Πάπ, πού μόνο τὴν καθαρῆουσα λέει πῶς ξέρει γιὰ γλῶσσα. Γράφει ὅμως ὁ κ. Ξενόπουλος καί στοὺς «Καιρούς», — γιὰ τὸ Πρότυπο πάλι ἐλεῖ ὁ λόγος, — καί χτυπᾷ τὸ Σκιά, ἀνεμίζοντας τὸ κυρέλι τῆς διγλώσσας. Μᾶς λέει πῶς εἶναι ἀελευμένον καί ἀποδεδειγμένον ὅτι ἔχομεν δύο γλώσσας: ὅτι διὰ τοὺς περισσοτέρους Ἑλληνας μητρικὴ εἶναι ἡ δημοτικὴ ὅτι καί ἡ δημοτικὴ ἔχει πλέον ἴσα τούλαχιστον δικαιώματα μὲ τὴν καθαρῆουσαν, διότι ἔχει καί ἴσας τούλαχιστον ἀρετάς. Ὁ σεβαττὸς διευθυντῆς τῶν «Καιρῶν» εἰς σειράν ἄθρων εὐγλώττων τὸ ἐδειξε ἀπρὸ ὀλίγου» ἰναργῶς. Καί κάθε ἄλλο βέβαιον παρὰ μαλλιάρους εἶνε ὁ κ. Κανελλίδης! Καί φυσικά, ὁ κ. Ξενόπουλος δὲν εἶναι οὗτ' αὐτὶς μαλλιάρους, τελειώνοντας ὅμως τὸ καθαρῆουσιάνικο χρονογραφικὸν του, ὁμολογεῖ πῶς ἀπὸ εἰκοσαετίας ἡ δημοτικὴ εἶνε ἡ φιλολογικὴ γλῶσσα, σχεδὸν ἀποκλειστικῶς. Ἰὸ σχεδὸν αὐτὸ θά πῆ πῶς κάνει ἐξαίρεση γιὰ τὸν ἑαυτὸ του ὁ κ. Ξενόπουλος.

Νά ὅμως κ' ἓνα ἄρθρον τοῦ διευθυντῆ τῆς τριεστίνικης «Νέας Ἡμέρας», τοῦ κ. Ι. Α. Χαλκοκονδύλη, στήν «Ἀκρόπολη» (4 Ἰουλίου). Ἄδικα τῶν ἀδικῶν ὁ Γαβριηλίδης θέλησε νάνακηρυξῆ τὸν κ. Χαλκοκονδύλη πρωτοπαλήκαρον στὸ γλωσσικὸν κόμμα πού θά μᾶς λύσῃ στὴ Βουλὴ τὸ ζήτημα. Ὁ δημοσιογράφος τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶναι τούλαχιστο 12 χρόνια πίσω στὰ διαβάσματα του γιὰ τὴ γλῶσσα. Οὗτε ὁ κ. Σκιάς δὲ λέει πιά τόσο ἀναχρονιστικὰ πρᾶματα, ἂν καί θελεῖ ὁ κ. Χ. νά τὰ δείξῃ νεωτεριστικά, μπερδεύοντάς τα μὲ ψυχικὰς ἐπαναστάσεις ἀκατὰ τῶν πολιτειακῶν καί κοινωνικῶν παραδόσεων. Γ' αὐτὸ ἴσως καί τᾶφηκε ἀσκολλίστο τὸ ἄρθρον ἢ «Ἀκρόπολη».

Μὰ νά ἐξαφνα κ' ἡ «Ἔστια» (5 Ἰουλίου), μιλώντας γιὰ τὴ θεσιθηρία πού τρῶει τοὺς τάχατε γραμματισμένους, λέει πολὺ σωστὰ πῶς οἱ Ἑλληνόπαιδες μαθαίνουνε στὰ σχολεῖα μονάχα γραμματικὴ καί συνταχτικὴ, δηλαδὴ ἀπολύτως τίποτε! Οὗτε τὴν γλῶσσαν τὴν Ἑλληνικὴν. Δηλαδὴ οὗτε γράμματα πρὸς ἐπιστήμην, οὗτε γράμματα πρὸς ἐργασίαν! Καί ρωτώντας «ἕως πότε;» βγάζει ἄλλο φετφά: «Ἐφάνη ὅτι θά προήρχετο κάποια ἀντίδρασις κατ' αὐτοῦ τοῦ συστήματος. Καί ἐξαφνα γεννᾶται ἄλλη ἀίρεσις, γραμματικὴ καί αὐτὴ, γλωσσοπλαστικὴ αὐτὴ, ἀξιοῦσα νά ἐπιβάλλῃ ἄλλου

εἶδους γραμματικὰ καί συνταχτικὰ εὐαγγέλια, ἀποκουρκουταίνουσα καί ὅτο μυαλὸ ἔχει ἀπομείνει ἀθικτον ἀπὸ τὸ σχολαστικὸν γουδί.» — Φαίνεται πῶς τὸ γουδί αὐτὸ δὲν ἄφηκε ἀπείρχτο οὔτε τοῦ ἀρθρογράφου τὸ μυαλὸ, γιατί ἄλλιως δὲ θᾶγραφε οὔτε θὰ ὑποστήριζε γιὰ φυσικὴ γλῶσσα τὴν καθαρῆουσα τῆς μιχτῆς του — καθαρῆουσα στολισμένη μ' ὅλα τὰ σκλαστικὰ λιλιὰ τῆς ἀφύσικης καθαρῆουσας. Καί οὔτε θὰ ξεχνούσε πῶς καθε γλῶσσα ἔχει τοὺς φυσικοὺς τῆς κανόνες, καί τοὺς φυσικοὺς αὐτοὺς κανόνες πρέπει νά μαθαίνουνε στὸ σχολεῖο τὰ παιδιὰ γιὰ νά μποροῦνε καί νὰ τὴ γράφουνε φυσικὰ ὅπως τὴ μιλοῦνε — πρᾶμα πού δὲν τόμαθε ὁ κ. ἀρθρογράφος μὲ τὴν ἀφύσικη γραμματικὴ καί τὸ ἀφύσικο συνταχτικὸν του.

Καί γιὰ νά τελειώνουμε, παίρνομε ἀπὸ τὴν «Ἑλλάδα» (4 Ἰουλίου) τοῦ κ. Σ. Ποταμιάνου, τὰ νόστιμα τούτα ἐνός «Παραστικοῦ»:

«Ἀκουμὴ ἐξακολουθεῖ ἡ συζήτησις περὶ τοῦ Προτύπου Δημοτικοῦ Σχολεῖου. Τοῦ στρατοπέδου τῶν ψυχριστῶν πρόστατο εἰς αὐτὴν τὴν μάχην ὁ Ἰδας, ὁ υἱὸς τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Δραγοῦμη. Εἶναι ὁ μόνος νέος, ὁ ὁποῖος δικαιολογεῖται νά εἶναι δημοτικιστῆς. Ὁ πατήρ του, θελων νά ὀνομάσῃ κάποτε τὴν ἑφημερίδα «Ἀθηναίω» ἔγραψε τὰ ἐξῆς: «Ἐφημερίς ὁμώνυμος τῆς πρωτεύουσας τοῦ Κράτους». Δίκαιον λοιπὸν ἔχει ὁ υἱὸς νά ὀμιλῇ ὅλα τὰ εἶδη τῆς γλώσσας, πλὴν τῆς καθαρῆουσας.»

Καί παρακάτω:

«Ἐπὶ ἐπιτὰ ἐτῶν οἱ φοιτηταὶ ἐπῆγαν νά κάψουν τὸ «Βασιλικόν», διότι ἐπαίξετο μετὰφρασις τῆς «Ὀρεστείας». Τὴν παρελθούσαν ἑβδομαδα ὁ «Σύνδεσμος τῶν Φοιτητῶν» ἐδίδε πικραστῆσιν μὲ τὴν «Ἰφιγένειαν ἐν Ταύροις» κατὰ μετὰφρασιν τοῦ ψυχρικωτέρου τοῦ Ψυχάρη, τοῦ Κώστα Χι[ν]τζοπούλου.

«Ὁ τέμπορα, ὁ μόρες!»

ΣΤΗ ΖΑΚΥΘΟ. — Ἐπιδημία ἀπὸ συλλόγους ἐπέσσε στὴ Ζάκυθο. Ἰδρύθηκε κοντὰ στοὺς ἄλλους κ' ἓνας Πανελλήνιος Φιλολογικὸς Σύνδεσμος. Διοικητικὴ του ἐπιτροπὴ οἱ κκ. Γ. Δ. Στραβοπόδης, σπουδαστῆς τῆς Νομικῆς, «ὡς προεδρεύων», καί Ἄνδρ. Ι. Κοντόπουλος καί Νικόλ. Γ. Μελισσηνός· ταμίης Γεώρ. Μ. Βούλγαρης, γραμματείας Ι. Π. Ἰατριδῆς. «Μετὰ τὰς ἀρχαιρεσίας, γράφει τὸ Πατρινὸ «Σέλας» (3 Ἰουλίου) ὠμίλησαν ἐνθαρρύνοντες τὴν ἐπιτροπὴν καί ἐξἄροντες τὸν σκοπὸν αὐτῆς οἱ κκ. Ἄνδρ. Μαρτζώκης, Σπυρ. Δ. Βιάζης καί Δ. Κυπριώτης». Θέλετε τώρα νά μάθετε καί τί σκοπὸ ἔχει ὁ Πανελλήνιος Φιλολογικὸς; Ἐτὴν καταπολέ-

λώσουμε την ανάγκη. Είναι καμωμένη και η συμφωνία για 150 εκατομμύρια τδλον. Κάκιμε και τὰ Ἐλευθέρια, και πῆρε τὸ πρῶτο βραβεῖο τους ἕνα παιδί Πατρινό, ὁ Χ. Γεωργίου. Γενήκην και στρατιωτικοὶ προβιδασμοί: 198 ἀνώτεροι ἀξιωματικοί, 218 κατώτεροι και 76 ἀνθυπκαπιστές. Ἀρχίσανε πυρκαϊές στὰ δαση, σὰν κάθε καλοκαίρι. Ἀπεργήσανε για μιὰ βραδυὰ τὰ τράμιχ τῆς Ἀθήνας. 80 Κεφαλλονίτες ἐφεδροὶ πού ὑπηρετούσανε στὴν Κέρκυρα, πιάσαν ἕνα βαπόρι και φύγανε για τὴν πατρίδα τους, γιατί ἔτσι θέλανε. Πιαστήκανε συναμεταξύ τους τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια τῶν Συντεχνιῶν, - ὁ λόγος ποιούς νάνακηρύξουνε ὑποψήφιους για τὴν Ἔθνοσυλέψη: μέσα στοὺς ὑποψήφιους τους ξεχωρίσαμε και τὰ ὀνόματα τῶν κκ. Καζαζῆ και Μιστριώτη. Διορίστηκε διευθυντῆς τῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν ὁ κ. Ζυμπρακάκης. Γίνανε προξενικὲς μεταβολές. Διορίστηκε πρέσβεις: οἱ κκ. Γ. Στρέϊτ στὴ Βιέννα, Γ. Γεννάδιος στὴ Λόντρα και Α. Ρωμάνος στὸ Παρίσι. Πρόκειται νὰ γίνῃ ἐκκαθάριση και στὸ Πανεπιστήμιο, και πολὺς λόγος γίνεται ἂν πρέπη ὁ Βασιλιάς μας νὰ πάῃ νὰ κάνη λουτρά στὴν Εὐρώπη.

Ἄ! λίγο ἐλειψέ νὰ τὸ ξεχάσω. Βγῆκε λόγος στὴ Βιέννα πὼς ὑπάρχει μυτικὴ συνωμοσία νὰ ἐνωθῶνε σ' ἕνα βασιλεῖο Ἑλλάδα και Ἰταλία. Ὡς τόσο οἱ Μαυροβουνιώτες ἐτομαζούνται νάνακηρύξουν τὴν Ἡγεμονία τους βασιλεῖο. Και γίνανε δυὸ ἀξία προσοχῆς συνέδρια, τὸ ἕνα Σλαυικὸ στὴ Σόφια, και τ' ἄλλο Βαλκανικὸ στὴ Λόντρα.

ΑΘΗΝΙΩΓΗΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ἀπὸ τις Βολιώτικες φημερίδες μαθαίνουμε πὼς ὁ κ. Νέης ἔσθησε τὰ χαρέμια του στοὺς Θεσσαλικούς κάμπους και ἀρχίνησε νὰ φέλνει τις Θεσσαλικὲς καλλονές. Ἔτσι ὁ κ. Καλλονέης, νὰν τὸ ποῦμε, ἀφοῦ ξοφῆγησε με τις Ἀθίδες, παράλαβε τις Θεσσαλιωτοπούλες—κ' ἔχει ὁ Θεός.

— Κάποιος φίλος με τὴν ὑπογραφή «Γαβ-γάβ» και με τὸν τίτλο «Ἐντάφιο ἐπίγραμμα τοῦ Κίμωνα Μιχαηλίδου», μὰς ἔστειλε τοὺς ἀκόλουθους στίχους:

Σοφὸς μεγάλος κείτεται, πού τῆς μιχτῆς ἡ λοζα
και τὸ γυαλιστερό χαρτί τοῦ χάρισαν τὴ δόξα.

Μὲ λυγισμένα γόνατα τατοῦσε μες στὴν πῆταΝ
και ὅταν εἶταν ζωντανὸς σὰν πεθαμένος εἶταν.

— Τὸ ἐπίγραμμα αὐτὸ θὰ γράφτηκε, φαίνεται, ἀπ' ἀφορμὴ τῆς δῆλωσης πού δημοσιεύτηκε στὰ «Παναθηναία»: «Ὁ Μιχαηλίδης βαδίζει τὸν δρόμον του και ἄε γαυγίζουν γύρω του».

— Τέλλο φύλλο τοῦ «Νουμά» θὰ βγεῖ στις 25 τοῦ Ἀλωνάρη, δηλ. ὕστερ' ἀπὸ δεκαπέντε μέρες.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Α. Μπουχ, στὸν Πειραιά. Σοῦ στείλαμε τὰ φύλλα. Ἡ συντρομὴ ὅμως πλερώνεται μπροστά.—κ. Θ. Π. στὴν Πάτρα. Δὲν τὸ δημοσιεύουμε. Ἄν ὁ νομάρχης σας, τηλεγραφώντας στὸν κ. Ἄριστ. Προβελέγγιο, τὸν τιτολόφρησε «Ἐθνικὸν ποιητὴν», δὲ χάλασε ὁ κόσμος. Νομάρχης εἶναι και μπορεῖ νὰ διορίζει και ἀγοφύλακες κ' ἔθνικους ποιητῆς και ὁ,τι θέλει. Τὰ παράπονά σου λοιπὸν κάμε τα στὸ Δήμαρχο και δχι σὲ μὰς.—κκ. Α. Β. στὸν Πύργο, Γέλη στὴν Ἀμοργό, Τ. Χ. στὴν Πόλη. Τὰ λάδιμα θὰ μποῦνε νὰ κατοπινὰ φύλλα. Βλέπετε τί γίνεται.—κ. Δ. Ἐφτ. Τὸ βάλανε φημερίδες και περιοδικὰ ἐδῶ και τρεῖς μῆνες.—κ. Γ. Μοί. στὴ Βοῦνη. Λάδιμα τὴ συντρομὴ τοῦ 940 κ' εὐχαριστοῦμε. Τὸ βιβλίο τὸ στείλαμε.—κ. Περδ. στὴ Λευκάδα. Λάδιμα τὴ συντρομὴ—κ. Κ. Ἀργ. στὸ Ἀϊντίνι. Στὸν κ. Ὀλυμ. στέλνεται τὸ φύλλο ταχτικά. «Ἄν. τοῦ Γ.» δὲν ἔχομε.—κ. Κοντ. στὸ Μόναχο. Θὰ δημοσιευτεῖ, ἴσως στὸ ἄλλο φύλλο. Δὲ μουχλιάζει και μὴ φοβάται.

Πρὸς τοὺς κ. κ. ὑδρολόγους τῆς πόλεως Ἀθηνῶν

Παρακαλοῦνται οἱ τυχόν καθυστεροῦντες τὸ ἀντίτιμον τοῦ ὕδατος τοῦ ληξαντος ἔτους 1909 ὅπως προσέλθωσιν ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν εἰς τὸ Δημοτικὸν Ταμεῖον και καταβάλωσιν αὐτό. Ἐπίσης δὲ καθίσταται γνωστὸν ὅτι ἤρχισεν ἡ πληρωμὴ τοῦ ἀντίτιμου διὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος 1910, παρακαλοῦνται δὲ οἱ κ. κ. ὑδρολόγοι ὅπως προσέλθωσιν και καταβάλωσιν αὐτό.

Ἐν Ἀθήναις, 10 Ἰουλίου 1910.

(Ἐκ τοῦ ὑδρολικοῦ τμήματος τοῦ Δήμου Ἀθηναίων)

ὑπὸ τὴν Ἑψηλὴν προεδρίαν τῆς Α. Μ.
τοῦ Βασιλέως

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ. Εἰδικὰ σχολαὶ ἀνωτέρων τεχνικῶν σπουδῶν: ΕΜΠΟΡΙΚΗ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ, ΓΕΩΡΓΙΚΗ, ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΙΚΗ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ. Φοίτησις διετής. Γίνονται δεκταὶ και μαθητῆραι. Ἐγγραφαὶ ἀπὸ τῆς 20 Αὐγούστου. Μαθήματα ἀπὸ τῆς 15 Σεπτεμβρίου. Γραφεῖα Ἀκαδημίας και Δελτίου ἐπὶ τῆς πλατείας Κάνιγγος. Τὰ δίδαστρα ἠλαττόδησαν εἰς τὸ 1)3 σχεδόν, πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν τεχνικῶν σπουδῶν. Ὅδηγὸς παρέχεται δωρεὰν τῷ αἰτούντι.